

MATÉRIA MŰVÉSZETI TÁRSASÁG

Egy 2009. március 4-én kelt levélben értesítést kaptam arról, hogy megalakult a **Matéria Művészeti Társaság**. A küldemény többek között beszámol arról, hogy az MMT (az egyszerűség kedvéért nevezzük így a csoportot!) egy bizonyos festői kör korábbi közös elképzelését valósította meg azzal, hogy társulással alakult.

S hogy kikből is állt az a bizony festői kör? Emlékszem, 2006-ban nyitottam meg Bartl József, Dréher János, Gáll Ádám és Serényi H. Zsigmond kiállítását Szekszárdon. Az előzmények tehát ide nyúlnak vissza, sőt még egy picit előbbre is, ha a tervezgetés periódusát is ideképezzük. A nevezett alkotókban ugyanis ekkortájt fogalmazódott meg az, a szándék, az elképzelés, az a fontos kifejezési eszköze a *faktúra*¹ – olvasható a Dréher János nevével jegyzett fogalmazványban.

A Matéria Társaságnak tehát jelen pillanatban nyolc tagja van: *Bartl József, Birkás István, Dréher János, Gáll Ádám, M. Novák András, Kis-Tóth Ferenc, Serényi H. Zsigmond és a tavaly tragikus hirtelenséggel elhunyt Paizs László*.

Ahogyan néztem a társaság tagjainak anyaghasználatát és faktúráhatásait, legalább négyféle alapirányba indulhat el, és nyolcféle önálló, egyenként sajátos aurával, anyagkezeléssel és technikai módszertannal rendelkező terepnumra léphet, érkezhethet az ember:

1. A vakolós technikát használó művek irányába.
2. A festékanyagot vastag masszaként használó művek irányába.
3. A különféle anyagoknak és technikáknak a lehető legleszűkített és legegyszerűbb értelemben vett tulajdonságait és adottságait firtató minimalista és konceptualista művek irányába.
4. A modern tömegcivilizáció fogyasztói kultúrájának elhasznált tárgyaiból, legújabb kori termékhulladékaiból és anyagából táplálkozó kombinált művek irányába.

De mindezek után térjünk vissza egy röpké gondolat erejéig a matéria kifejezésre, ugyanis ez a szó az emberben szinte automatikusan az anyagelvűség, s így az ateizmus fogalmát vindikálja.

„Az ateizmus tulajdonképpen betegség. Az absztrakt élet betegsége”¹ – jutnak eszembe Hamvas Béla időtlen

időig érvényes sorai –, mert „ennek a vallásnak három dogmája van: lélek nincs – az ember állat – a halál megsemmisülés.”²

Am aztán eszembe jut M. Novák Andrásnak az a csak néhány mondatos, bár nagyon találó festői hitvallása, amelyet saját weboldalán találtam, a világhálón: „...Tizian vörös, olvasom a tubuson, Van Dyck barna, egy-egy kor, egy-egy életmű, egy-egy értékrend jelenik meg –, de hol van a Trabant-zöld és a Zsiguli-kék? Talán a klasszikus tubusokból ílyet ki sem lehet kavarni. A színek, az anyagok erőteljes, koronként változó tartalommal (tudati befolyással) bírnak. Égszínkék, fűzöld, Wermacht-szürke, moszkvai panel-rózsaszín, valahogy a szerint, hol, mikor élhetünk...” – És kissé megnyugszom! Jó az érzékek, a színek és anyagok birodalmán keresztül – még ha ironikus, szarkasztikus, kritikai formában is (!) – visszatárlani a lélekhez, az anyag szívéhez, ahogy Teilhard de Chardin mondaná, „az élet nem sár, hanem finomításra váró arany!”³ – Mi is lehetne más a célunk, mint az, „hogy a lét mélyére merülve megtisztítjuk azt, és ott megtisztulunk”.⁴

Szinte érezni – látni, tapintani, hallani, izlelni, megszagolni lehet mindazt, amit a Matéria Társaság tagjai a létbe és a lét fölél hajolva, az életbe merülve és az életből merítve az anyagok nyelvén, viselkedésén, alkímáján, szövetén és rétegein – az egyéni faktúrákon keresztül – egyenként és összességében ujjuk és eszközeik segítségével megszólaltatni képesek. És a szóásra bírt anyagok egyenként és külön-külön is nagyon-nagyon beszédesekek! Ahogy a füst látványából képesek vagyunk következtetni a rejtőzködő tűzre, úgy az anyagokon elkövetett minden nyomból: minden műveletről.

Mert minden megszületett, a kozmosz, vagy legalábbis a tér és idő tengelyébe került földlakó belegöngyölődik a világ, az univerzum és az ember emlékezetének a jelenébe, akár egy eléje fektetett, kiterített, átlátszó szőnyegbe, amelynek egyik oldalán a már megtörtént múlt jel-üledékei, maradványmitoszai, anyagai és szelentörődékei, míg a másik oldalán jövőjének illanó feltjai és esélyeinek felvillanó tüneményei sziporkáznak rátekeredőn tudatának virtuálisan gyarapodó, vastagodó, láthatatlan magjára.

Végül is valahogy így szólal meg „az anyag szíve”, nemde bár?!

Vagy ahogy Teilhard de Chardin mondaná: „a Földdel érintkezve tapasztaltam, hogy az Isteni ragyog át a lángra gyúlt Mindenség szívében. Ez az Isteni pedig az égő Anyag mélységeiből őrizzte szét sugarait.”⁵

Novotny Tihamér

Bartl József,
Munkácsy-díjas
festőművész

Birkás István
Munkácsy-díjas
festőművész

Dréher János
Németh László-díjas
festőművész

Gáll Ádám
festőművész

M. Novák András
festőművész

Kis-Tóth Ferenc
festőművész

M. Novák András
festőművész

Paizs László +
Kossuth-díjas
festőművész

Serényi H. Zsigmond
Káplár-díjas
festőművész

Szabó Noémi

TESTET ÖLTÖTT ANYAG

részlet

A tág értelemben értendő festészet jelentése is már jó ideje nemcsak arra vonatkozik, ami szigorúan festékekkel és ecsettel készül, hanem idetartozik minden eljárás a banális használati tárgyak kollázs-szerű applikálásától a spatulával, hengerrel vagy épp kézzel felvitte felületek erőteljes vizuális hatásokat eredményező összességéig. A különböző matériák minőségének művészeti kiemelése az informel mellett az absztrakt expresszionizmus drámaiságából ered, majd az arte povera antiesztétikus nyersanyaghasználatának tanulságai, sőt bizonyos provokatív popos elemek és a minimalizmusra való törekvésekből leszűrt konzekvenciák együttesen formálták a jobb híján „fakturális festészetnek” titulálható áramlatot. Az újonnan alakult, laza szellemi-stiláris közösséget vállaló Matéria Művészeti Társaság nyolc művésznének közös fellépése jelzi, hogy létezik egy olyan jól körülhatárolható szellemi–művészi alkotóközösség, ahol a kifejezőeszközök közül a faktúra gazdag kialakítása és ebből fakadóan a műfajok közötti megoldások kutatása dominál. A Szentendre Régi Művésztelep galériájában rendezett kiállítás névsorából válik nyilvánvalóvá, hogy e művészek hangsúlyosan anyagközpontú, azonban mindvégig a hagyományos festészetfelfogás jegyében alkotnak.

...

A Matéria–csoport feltűnése és igénye arra, hogy az egymást erősítő közös fellépés útján jelezzék a „fakturális festészet” mély hazai hagyományait, több szempontból is figyelemre méltó lépés. Egyfelől rávilágít a hasonló szellemiség mellett a művészi autonómiát biztosító szemléletbeli különbségekre, valamint lehetőséget ad(na) az áramlat szélesebb, akár nemzetközi kontextusba helyezésére. A nyolc művész között létrejött felfogásbeli hasonlóság elsősorban az anyaghoz, azaz a matériához való viszonyulásukban mutatkozik meg: ők ugyanis szinte minden esetben egy olyan reliefszerű felületet hoznak létre a legkülönbözőbb alapanyagokból (homok, pigment, plextol, plexi, cement vagy pusztán a vastagon felvitt festék), amely gazdag felületi megmunkálása miatt összehatásában végül egy harmadik anyag vagy tárgy illúzióját kelti... Közös gondolati platformnak tekinthető másfelől a kiállított művek hangulata, amelyek elsősorban az emlékezés, a múltból elmentett tárgyak egyszerű szépsége vagy épp leletszerűségük, mementó jellegük tűnhet fel. Egyzóval a kiállítók nem állnak távol egy bizonyos archaizálástól.

...

Szentendre, 2009. Régi Művésztelepi Galéria,

Élet és Irodalom

1. Hamvas Béla: *A bor filozófiája*, Életünk Könyvek, 1989, 161.

2. I. m. 116.

3. Részlet Teilhard de Chardin naplójából, 1918. május 17. In: *Út az Ómega felé – Válogatás Teilhard de Chardin műveiből*, Szent István Társulat, Budapest, 1980, hátsó borító.

4. I. m. hátsó borító.

5. Teilhard de Chardin: *Az anyag szíve*, In: *Út az Ómega felé*, im 624.